

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ КОЛЕДЖ
ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Кафедра «Право»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Європейське право

Освітня програма Право

Спеціальність 081 “Право”

Галузь знань 081 “Право”

Затверджено на засіданні кафедри “Право”
Протокол № 1 від 02.09.2019 р.

м. Івано-Франківськ - 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Міжнародне приватне право
Викладач (-і)	к.ю.н. Турчак І.О.
Контактний телефон викладача	+38(050)1576636
Е-mail викладача	Irynat210876@gmail.com
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://ifagrarncol.at.ua/index/bibliotechnij_fond/0-69
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
Під впливом процесів глобалізації та регіональної інтеграції спостерігається динамічний розвиток права Європейського Союзу як унікальної правової системи. При цьому активний розвиток інтеграційних процесів, що відбуваються в рамках Європейського Союзу, призводить до подальшого зближення та тісної взаємодії правових систем держав-членів, внаслідок чого розширюється коло правовідносин, правове регулювання яких здійснюється правом ЄС. Таким чином, право Європейського Союзу здійснюючи вплив на розвиток міжнародного правопорядку, у свою чергу, забезпечує юридичні механізми правового регулювання усієї сукупності правовідносин в рамках даної наднаціональної організації. За таких умов виникає необхідність у теоретичному осмисленні, аналізі та вивченні Європейського права та права Європейського Союзу як науки та навчальної дисципліни.	
3. Мета та цілі курсу	
Метою курсу «Європейське право» є формування науково обґрунтованих знань про сучасний стан Європейського права, основних тенденцій його розвитку формування професійних уявлень правову систему Європейського Союзу, створення теоретичних уявлень про предмет, методи, принципи, галузі, підгалузі, інститути та норми права ЄС, формування вмінь студентів правильно використовувати норми права ЄС у своїй діяльності. Завданнями курсу є формування у студентів системи знань про принципи права ЄС, механізми взаємодії права ЄС та національного права держав-членів ЄС, а також права ЄС та держав-партнерів, основні галузі права ЄС, правові інструменти регулювання ринків товарів, робіт, послуг, а також закласти основи практичних умінь кваліфікації правовідносин, що виникають всередині ЄС та у його відносинах з іншими державами, тлумачення норм права ЄС, використання норм права ЄС у практичній діяльності на національному рівні.	
4. Результати навчання (компетентності)	
Загальні компетентності: здатність брати участь у розробці нормативно-правових актів; здатність забезпечувати дотримання законодавства суб'єктами права; здатність здійснювати професійну діяльність у повній відповідності до закону; вміння реалізовувати норми Європейського права в професійній діяльності, правильно застосовувати нормативно-правові акти; вміння юридично правильно кваліфікувати факти і обставини; здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових обов'язків; розуміння необхідності поваги до честі та гідності особистості, захисту прав і свобод людини і громадянина володіння юридичною термінологією та юридичною технікою, здатність правильно відтворювати результати професійної діяльності в юридичній та іншій документації; здатність проводити юридичну експертизу нормативно-правових актів; здатність тлумачити нормативно-правові акти, надавати кваліфіковані юридичні висновки і консультації. Професійні компетентності: знання теоретичних аспектів предмету «Європейське право»; історії становлення та розвитку європейської інтеграції. Розуміння поняття і структури права Європейського Союзу. Знання джерел права ЄС та співвідношення права Європейського Союзу як міжнародної структури з національним правом. Знання компетенції Європейського	

Союзу та організаційної структури Європейського Союзу. Знання основних засад правотворчості в ЄС. Володіти знаннями про окремі аспекти права Європейського Союзу, а також засоби судового захисту в праві Європейського союзу та Ради Європи. Знати Європейські стандарти в сфері вільного руху товарів, в сфері вільного руху капіталів. А також європейські стандарти в сфері прав людини. Знання у сфері Європейського корпоративного права та політики конкуренції. Навички застосування теоретичних знань у практичній діяльності; високий рівень дотримання законодавства у діяльності учасників правовідносин; вживання необхідних заходів до відновлення порушених прав суб'єктів міжнародного приватного права; систематичне підвищення кваліфікації, вивчення законодавства і практики його застосування; ухвалення рішень і вчинення юридичних вчинків у повній відповідності до законодавства; юридично правильну кваліфікацію фактів і обставин, розробку документів, що мають юридичний зміст; здійснення правової експертизи документів; надання кваліфікованих юридичних консультацій.

До практичних вмінь та навичок входять: здатність до тлумачення і узагальнення правової інформації; навички застосування теоретичних знань у практичній діяльності; застосування норм Європейського права у практичній діяльності; розвиток високого рівня культури правового мислення; здатність до сприйняття, узагальнення і аналізу правової інформації.

Результати навчання дисципліни деталізують програмні результати навчання, передбачені відповідним стандартом вищої освіти України. Результатом навчання є практичні вміння та навички: здатність до тлумачення і узагальнення правової інформації; навички застосування теоретичних знань у практичній діяльності; застосування норм Європейського права у практичній діяльності; розвиток високого рівня культури правового мислення; здатність до сприйняття, узагальнення і аналізу правової інформації у сфері відповідних правовідносин.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	10 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I	081 «Право»	II	нормативна

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінок	Термін виконання
I семестр					
Тема 1. Історія створення та правовий статус ЄС Історія розвитку ідей про створення об'єднаної Європи. Проблеми визначення правового статусу ЄС. Ознаки міжнародної міжурядової організації, притаманні ЄС. Правосуб'єктність ЄС у міжнародному праві, комунітарному праві та національному праві держав-членів. Основні принципи функціонування Європейського Союзу. Символи Європейського Союзу. Членство у	Лекція, семінарське заняття	[1]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	10 балів	До наступного заняття за розкладом

Європейському Союзу. Механізми інтеграції держав-членів Європейського Союзу. Загальні засади Європейського Союзу як умова створення Союзу. Сприяння соціально-економічному прогресу. Затвердження спеціальної політики щодо особливості Європейського Союзу на міжнародній арені. Посилення захисту прав та інтересів громадян. Зміцнення співробітництва в галузі юстиції і внутрішніх справ. Історичні етапи створення і діяльності Європейського Союзу від Єдиного об'єднання вугілля і сталі до Єдиного економічного союзу. Передумови створення Європейського Союзу. Правові засади Європейського Союзу щодо суб'єктів громадян, їх правоздатності й дієздатності. Дія норм у внутрішньому правопорядку для членів союзу. Система континентального права і норми права Європейського Союзу. Принцип дії <i>Acquis communautaire</i>. Правосуб'єктність союзу як юридичної особи.					
Тема 2. Поняття та джерела права ЄС. Поняття, природа та предмет права Європейського Союзу. Співвідношення права ЄС, міжнародного права та національного права членів ЄС. Принципи права ЄС. Система права ЄС. Поняття джерел права ЄС. Гармонізація правових систем держав-членів ЄС. Безпосереднє застосування права ЄС органами ЄС. Відповідальність за порушення норм комунітарного права. Тлумачення комунітарного права. Первинне законодавство Європейського Союзу і його значення. Дія в часі та просторі нормативних актів союзу. Договори як конституційна основа права Європейського Союзу. Похідне (вторинне) законодавство як частина системи норм, розроблених згідно з основними договорами. Типові акти і їх значення. Регламенти, директиви, рішення, позиції та рекомендації. Нетипові акти. Судові рішення як джерело права Європейського Союзу. Міжнародні акти, укладені Союзом, і їх значення. Відмінність правового статусу міжнародних норм, укладених союзом, від статусу угод, укладених державами-членами. Загальні принципи права, що	Лекція, семінарське заняття	[2]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	10 балів	До наступного заняття за розкладом

походять з природного права союзу, і їх значення. Роль загальних принципів, спільних для правових порядків кількох держав-членів.					
Тема 3. Інституційна система та компетенція ЄС Система органів Європейського Союзу. Співвідношення понять “орган” та “інституція” ЄС. Політико-правова природа органів ЄС. Класифікація органів ЄС. Основні органи ЄС. Фінансові органи ЄС. Міжвідомчі органи ЄС. Консультативні органи ЄС. Основні органи ЄС. Допоміжні органи Європейського Союзу. Рахункова палата. Європейський інспектор із захисту даних. Соціально-економічний комітет. Комітет регіонів. Комітет зайнятості. Створення організації Європейського Союзу з урахуванням специфіки Європи. Принципи дії в організації: суміщення функцій; поліцентричні структури; розподілена лояльність (divided allegiances); розподіл влад. Комісія як виконавчий орган Європейського Союзу і її повноваження. Склад і призначення членів комісії. Рада: склад і призначення, функції і повноваження. Роль комітету постійних представників (COREPER). Європейська Рада. Європейський Парламент: склад, призначення, функції і повноваження (законодавчі, бюджетні, наглядові, політичні функції). Економічний і соціальний комітети: склад, призначення і функції. Роль комітету регіонів і його функції. Палата аудиторів: склад, призначення, функції. Європейський інвестиційний банк і його значення для діяльності Європейського Союзу.	Лекція, семінарське заняття	[4]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	10 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 4. Особливості правотворчості ЄС Механізм прийняття правових актів ЄС: етапи та процедури відповідно до Лісабонського договору 2007 р. Загальна характеристика «звичайної законодавчої процедури». Практика застосування «спеціальної законодавчої процедури», її види. Особливості сучасної практики прийняття правових актів інституціями ЄС. Відмінності між правовими актами ЄС згідно Лісабонського договору 2007 р. Порівняльна характеристика законодавчих та незаконодавчих актів ЄС. Види та	Лекція, семінарське заняття	[3]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	10 балів	До наступного заняття за розкладом

особливості законодавчих актів ЄС.					
Тема 5. Правовий статус людини і громадянина у праві ЄС Місце інституту основ правового статусу особи у системі права ЄС. Система та джерела норм права ЄС, які визначають правовий статус людини та громадянина. Елементи правового статусу людини та громадянина у праві ЄС. Принципи правового статусу людини і громадянина. Основні права, свободи та обов'язки людини і громадянина. Гарантії прав і свобод людини і громадянина. Судовий захист. Позасудові засоби захисту. Інститут Омбудсмана ЄС. Органи спеціальної компетенції у сфері захисту прав людини. Процесуальні гарантії. Справедливість та неупередженість суду. Право на захист та правову допомогу. Процесуальні гарантії захисту прав та свобод у сфері кримінального судочинства. Матеріальні гарантії. Майнова відповідальність ЄС та держав-членів ЄС за порушення прав і свобод людини.	Лекція, семінарське заняття	[5]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	10 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 6. Правові засади економічного та валютного союзу ЄС. Економічний та валютний союз: поняття, правові аспекти, особливості функціонування. Еволюція європейської валютної інтеграції та генеза міжнародно-правового регулювання функціонування Європейського валютного союзу. Етапи формування Економічного та валютного союзу: основні заходи та їх правове забезпечення. Правові форми координації економічної політики держав-членів ЄС. Керівні принципи економічної політики, закріплені в установчих договорах ЄС. Правовий режим єдиної валюти ЄС. Правовий статус Європейської системи центральних банків. Умови переходу держав-членів ЄС на єдину валюту. «Критерії конвергенції».	Лекція, семінарське заняття	[4]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	20 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 7. Особливості реалізації спільної зовнішньої та політики безпеки ЄС. Організаційно-правовий механізм ЄС у сфері зовнішньої політики та безпеки відповідно до положень Лісабонського договору 2007 р. Європейська Рада та Рада ЄС в організаційно-правовому механізмі ЄС у сфері зовнішньої політики та безпеки.	Лекція, семінарське заняття	[2;4]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	10 балів	До наступного заняття за розкладом

Правовий статус Верховного представника ЄС із закордонних справ та безпекової політики (<i>High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy</i>), його повноваження. Організація та функціонування Європейської служби зовнішньої діяльності (<i>European External Action Service</i>). Міжнародно-правова практика ЄС у сфері зовнішньої політики та безпеки.			заняття		
Тема 8. Правові засади свободи безпеки та юстиції у межах ЄС (Area of Freedom, Security and Justice) Еволюція міжнародно-правового регулювання співробітництва держав-членів ЄС у сфері заснування і розвитку простору свободи, безпеки та юстиції. Міжнародно-правові аспекти внутрішнього та зовнішнього вимірів простору свободи, безпеки та юстиції в рамках ЄС. Механізми реалізації кримінальної юрисдикції державами ЄС у рамках формування простору свободи, безпеки та юстиції. Організаційно-правові засади діяльності ЄС у сфері запобігання та протидії транснаціональній організованій злочинності, боротьби з тероризмом. Організація та діяльність Європолу: правові засади регулювання, нові підходи. Правові аспекти та особливості функціонування Євроюсту. Співробітництво держав-членів ЄС у рамках Європейського бюро судової співпраці та Європейської судової мережі у кримінальних справах. Становлення спільної Європейської системи притулку. Правові засади співробітництва між Україною та ЄС у сфері міграції та притулку.	Лекція	[1-4]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття, пройти тестування до попередніх тем	10	До наступного заняття за розкладом
Тема 9. Правові засади співробітництва України та ЄС. Політико-правові передумови співробітництва України та ЄС. Проблеми вибору між стратегіями членства та сусідства у відносинах між Україною та ЄС. Історія розвитку відносин України та ЄС. Основні етапи розвитку відносин між Україною та ЄС. Угода про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС 1994 р. План дій “Україна – ЄС”. Зміни у напрямках та формах співробітництва України та ЄС після розширення ЄС. Угода	Лекція, семінарське заняття	[1]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	10 балів	До наступного заняття за розкладом

про асоціацію та зону вільної торгівлі. Передвступна стратегія держав-партнерів ЄС та проблеми її реалізації в Україні. Порядок прийняття до ЄС нових членів. Процедура підготовки до вступу та вступу до ЄС. Умови вступу. Копенгагенські критерії членства. “Принцип регати” та “принцип стадіону”. Особливості передвступної стратегії країн Вишеградської четвірки та Балтійської групи. Основні напрямки подальшого розвитку відносин України з ЄС та його членами. Географічне розташування України щодо країн Європейського Союзу як основна умова співпраці зі союзом. Розвиток інтеграційних процесів в Європейському Союзі щодо залучення України до асоційованих членів союзу. Роль угоди про партнерство і співробітництво України та Європейського Союзу щодо зближення інтересів України і Європейського Союзу в напрямі поглибленого співробітництва. Розширення шляхів сполучення як перший крок до подальшого співробітництва в галузі економічної співпраці.				
6. Система оцінювання курсу				
Загальна система оцінювання курсу	100 балів за семестр – як середньо арифметичне 100 балів протягом семестру та 100 балів за екзамен “відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами; “добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках; “задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного			

	матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв'язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв'язки; “незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.
Вимоги до письмової роботи	Відповідно до навчального плану, студент виконує одну контрольну роботу, яка є допуском до складання іспиту. Головна мета її – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При розв'язанні задач студент має детально вказувати, яким саме був хід його роздумів, якими нормами законодавства він користувався.
Семінарські заняття	Семінарське, практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою семінарські, практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за семінарське, практичне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни
Умови допуску до підсумкового контролю	– оцінка за поточне тестування (10 балів); – оцінка за відповіді на всі основні та додаткові запитання під час аудиторних занять (75 балів); – оцінка за контрольну роботу (10 балів); – оцінка за самостійну роботу (5 балів).
7. Політика курсу	
- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень,	

відомостей;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації».

Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом (співбесіда, реферат тощо).

Пропущені практичні, семінарські та лабораторні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні „2”, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному, семінарському та лабораторному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.

Основна література

1. Європейське право. Право Європейського союзу : підручник : у 4 кн. / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В. І. Муравйова ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. – Київ : Ін Юре, 2015, 2016.
2. Конституційні акти Європейського Союзу (в редакції Лісабонського договору) / пер. Геннадія Друзенка та Світлани Друзенко, за заг. ред. Геннадія Друзенка. – К.: «К.І.С.», 2010.
3. Право Европейского Союза. Новый этап эволюции: 2009–2017 годы. – Москва: Изд-во «Аксиом», 2009. URL: <http://www.eurocollege.ru/fileserver/books/esi-library5.pdf>
4. Право Європейського Союзу : підручник. / За ред. Р. А. Петрова. – Видання сьоме, змінене і доповнене – Київ : Видавництво «Істина», 2017.

Додаткова література

1. Ван Елсуверге П. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом як інноваційний правовий інструмент // Право України. – № 8, 2015. – С. 9-16. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/55704092.pdf>
2. Давиденко О.І. Правовий статус Верховного представника ЄС із закордонних справ та безпекової політики / О.І. Давиденко // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. – Випуск 60. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2013.
3. Корнієнко М.В. Співвідношення права ЄС та європейського права / М.В. Корнієнко // Право і суспільство. – 2012. – № 3.
4. Микієвич М.М. Інституційне право Європейського Союзу у сфері зовнішньої політики та безпеки: Монографія / М.М. Микієвич. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005.
5. Муравйов В., Мушак Н. Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС / В. Муравйов, Н. Мушак // Віче. – 2013. – № 8 [Електронний ресурс]. – URL: <http://veche.kiev.ua/journal/3616/>
6. Фалалєєва Л., Давиденко О. Особливості реалізації Спільної зовнішньої та безпекової політики Європейського Союзу / Л. Фалалєєва, О. Давиденко // Вісник Академії адвокатури України. – К.: Вид. центр Академії адвокатури України, 2012. – Число 2(24).

Інформаційні ресурси в Інтернеті

Європейське право . Курс лекцій / К.: Атіка, 2009.- 215 с. <http://www.info-library.com.ua/books-book-150.html>

1. Європейське право. навч. посіб. / За ред. С. Г. Кузьменка. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 316 с. http://www.culonline.com.ua/Books/Mignar_privat_pravo-Kuzmenko.pdf
2. <http://europa.eu> — Офіційна сторінка Європейського Союзу;
3. <http://www.eurotreaties.com/eurotexts.html> тексти установчих договорів Європейського Союзу;
4. www.minjust.gov.ua/fi le/23491 — Консолідовані версії Лісабонського договору (українською мовою);
5. <http://www.euractiv.com> — медіа портал Європейського Союзу;
6. <http://www.europarl.europa.eu> — сторінка Європейського парламенту;
7. <http://ec.europa.eu> — сторінка Європейської Комісії;
8. <http://www.consilium.europa.eu> — сторінка Ради Європейського Союзу;
9. <http://www.curia.europa.eu> — сторінка Суду Європейського Союзу;
10. <http://www.ombudsman.europa.eu/start.faces> — сторінка Європейського Омбудсмана.

Викладач _____ Турчак І.О.